

7. Regionální spolupráce

7.1 Mikroregiony

Mikroregiony jsou účelově založená společenství obcí, zejména venkovských. Těmto společenstvím jde o regionální spolupráci, při které se zintenzivňuje společné prosazování zájmů a záměrů s cílem komplexního rozvoje mikroregionu. Dříve vznikaly mikroregiony většinou monotematicky zaměřené a po dosažení účelu nepokračovaly v další činnosti.

Tab. 7.7.1 Mikroregiony se sídlem v Karlovarském kraji

Zdroj: Ústav územního rozvoje Brno

Název	Rok vzniku	Okres	Adresa sídla mikroregionu	Počet členských obcí	
				celkem	z toho mimo kraj
Sdružení Krušné hory - západ	1994	Karlovy Vary	Klínovecká 1407 363 01 Ostrov	19	-
Účelové sdružení obcí Slavkovský les pro obnovu venkova	1995	Karlovy Vary	Masarykovo náměstí 143 364 61 Teplá	25	6
Vladař - sdružení obcí Žluticka	1996	Karlovy Vary	Velké náměstí 137 364 52 Žlutice	51	20
Sdružení obcí pro rozvoj Kraslicka a okolí	1996	Sokolov	Nám. 28. října 1438 358 20 Kraslice	8	-
SCK - Sdružení Centrální Krušnohoří	1998	Karlovy Vary	Náměstí republiky 1 362 51 Jáchymov	11	5
Sdružení Ašsko	1999	Cheb	Kamenná 52 352 01 Aš	5	-
Mariánskolázeňsko dobrovolný svazek obcí	1999	Cheb	Plzeňská 32 354 71 Velká Hleďsebe	15	3
Sokolov-západ	2000	Sokolov	Rokycanova 1929 356 20 Sokolov	4	-
Sdružení obcí a firem mikroregionu Chebská pánev	2001	Cheb	Křižovatka č.p. 26 351 34 p. Skalná	7	-
Svazek obcí Svatavka	2001	Sokolov	Krajková 295 357 08 Krajková	3	-
Mikroregion Sokolov - východ	2001	Sokolov	Lázeňská 114 357 41 Královské Poříčí	11	-
Sdružení obcí Mariolázeňsko	2003	Cheb	Plzeňská 32 354 71 Velká Hleďsebe	7	-
Region Karlovarský venkov	2003	Karlovy Vary	Hroznětínská 130 360 01 Otovice	3	-
Svazek obcí Kamenné vrchy	2003	Cheb	Nám. 5.května 164 351 37 Luby	8	-
Svazek obcí Kaolín	2003	Sokolov	Komenského 1077 357 35 Chodov	4	-
Mikroregion Chebsko	2003	Cheb	nám. Krále Jiřího z Poděbrad 14 350 20 Cheb	11	-
Svazek obcí Doupovské hory	2003	Karlovy Vary	Velké náměstí čp. 144, 364 52 Žlutice	9	-
Mikroregion Pod Chlumem	2004	Sokolov	Dasnice č. 42 357 09 Habartov	7	-
Mikroregion Hvězda	2004	Karlovy Vary	Kolová č. 16 362 14 Kolová	5	-

Dnešní evidované mikroregiony mají právní formu svazku obcí dle § 49 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích a jejich předmětech činnosti. Jde především o úkoly v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, požární ochrany, veřejného pořádku, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu a péče o zvířata, o zabezpečování čistoty obce, správy veřejné zeleně a veřejného osvětlení, shromažďování a odvoz komunálních odpadů a jejich nezávadného zpracování, využití zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod, o zavádění, rozšiřování a zdokonalování sítí technického vybavení a systémů veřejné osobní dopravy k zajištění dopravní obslužnosti daného území, o úkoly v oblasti ochrany ovzduší, úkoly související se zabezpečováním přestavby vytápění nebo ohřevu vody tuhými palivy na využití ekologicky vhodnějších zdrojů tepelné energie v obytných a jiných objektech ve vlastnictví obcí, o provoz lomů, pískoven a zařízení sloužících k těžbě a úpravě nerostných surovin, o správu majetku obcí, zejména místních komunikací, lesů, domovního a bytového fondu, sportovních, kulturních zařízení a dalších zařízení spravovaných obcemi.

Různorodost podmínek v jednotlivých mikroregionech způsobuje jejich významné rozdíly zejména v ekonomické úrovni (rozdílné možnosti uplatnění obyvatel na trhu práce, rozdílná úroveň dostupnosti veřejných služeb apod.). Z tohoto hlediska je významné stanovení disparit mikroregionů dle dostupných statistických ukazatelů. Monitorováním mikroregionů a hodnocením jejich rozdílností se v České republice zabývá Ústav územního rozvoje v Brně z pověření Ministerstva pro místní rozvoj. Jednotlivé mikroregiony v souladu s programem obnovy venkova zpracovávají rozvojové dokumenty pro svá území, na základě kterých je možno dle daných pravidel čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů a jiných zdrojů.

Na území Karlovarského kraje mělo v roce 2005 sídlo 19 mikroregionů, které sdružovaly 109 obcí kraje. Dva nejmenší mikroregiony sdružují jen 3 členské obce, největší mikroregiony pak 31 členských obcí Karlovarského kraje. V průměru na jeden mikroregion připadá 10 obcí. Na území okresu Karlovy Vary má sídlo 7 mikroregionů, v okresech Cheb a Sokolov po šesti. Celkem bylo v roce 2005 v kraji do mikroregionů zapojeno 82,6% obcí, nejvíce na Chebsku (92,3%), nejméně na Sokolovsku (82,6%). Přitom 33 obcí Karlovarského kraje mělo členství ve dvou mikroregionech současně a dvě obce dokonce ve třech.

7.2 Euroregiony

Euroregiony jsou nástroje rozvoje přeshraničních vztahů. Po roce 1989, po otevření hranic, započala ve střední a východní Evropě přeshraniční spolupráce vážavě. Postupem doby se přeshraniční spolupráce ukázala jako nutnost. Jsou v ní zahrnuty všechny aspekty soužití obyvatel, obcí a regionů s cílem odstranit geografické nevýhody příhraničních oblastí, jakož i značné rozdíly v hospodářské výkonnosti, příjmech, infrastruktuře atd., a to především podél vnější hranice EU, ale i mezi dotčenými státy. Lidé na obou stranách této hranice museli mnohdy také nově pochopit a naplnit životem společné historické vědomí a najít nové více evropsky orientované způsoby myšlení. Dalším problémem jsou četné příhraniční oblasti s menšinami, jež vyžadují mimořádně citlivý přístup.

Hlavní motivy této přeshraniční spolupráce jsou přeměna hranice coby dělící čáry na místo setkání sousedů; překonání vzájemných předsudků a animozit mezi obyvatelstvem příhraničních oblastí, jež jsou výsledkem historického dědictví; budování demokracie a funkční regionální a komunální správy; překonání národní periferní polohy a izolace; podpora hospodářského růstu a životní úrovně; rychlé začlenění do, resp. přiblížení se k Evropské unii.

V roce 1991/1992 byla založena tři pracovní sdružení Euregia Egrensis:
Euregio Egrensis pracovní sdružení Čechy,
Euregio Egrensis pracovní sdružení Bavorsko,
Euregio Egrensis pracovní sdružení Vogtlandsko / Západní Krušnohoří.

3. února 1993 došlo v Chebu ke sloučení tří pracovních sdružení na základě společné dohody. Dnes zaujímá **oblast Euregia Egrensis** celkem plochu cca 17 tis. km² s přibližně 2 mil. obyvateli. To se stalo de facto „okamžikem narození“ dnešního evropského regionu Euregio Egrensis a odpovídající organizace. Pojem Euregio je zkrácenou formou pojmu „evropský region“. Pojem Egrensis je latinského původu a je odvozen od historického označení oblasti kolem města Cheb (německy Eger).

Stěžejní **cíle práce Euregia Egrensis** udává společné prezídium, které se skládá ze tří zástupců prezidií pracovních sdružení a je podporováno sídly těchto tří pracovních sdružení. K projednávání přeshraničních společných projektů byly zřízeny k jednotlivým projektům společné pracovní skupiny - výbory. V jednotlivých zemských pracovních sdruženích byly zřízeny přeshraniční výbory k jednotlivým tématům a odborným oblastem, jako např. „hospodářství, infrastruktura, pracovní trh“, „ochrana životního prostředí a ekologie“, „cestovní ruch, rekreace a turismus“ a „kultura, práce s mládeží a sport“.

Členská základna pracovního sdružení Čechy se skládá na Karlovarsku z obcí: Bochov, Chyše, Karlovy Vary, Ostrov, Pšov, Štědrá, Valeč v Čechách, Žlutice a Sdružení Krušné hory – Západ (Abertamy, Boží Dar, Dalovice, Děpoltovice, Horní Blatná, Hroznětín, Jáchymov, Jenišov, Loket, Merklín, Nová Role, Nové Hamry, Otovice, Pernink, Potůčky, Smolné Pece) a Sdružení Slavkovský Les (Bečov nad Teplou, Bezvěrov, Krásné Udolí, Krsy, Mnichov, Otročin, Stanovice, Teplá, Teplička, Úterý, Útvina, Zádub-Závišín). Na Sokolovsku se skládá z obcí: Citice, Dolní Rychnov, Horní Slavkov, Chodov, Sokolov a Sdružení obcí pro rozvoj Kraslicka (Bublava, Dolní Nivy, Jindřichovice, Kraslice, Oloví, Přebuz, Rotava, Stříbrná, Šindelová). Na Chebsku zahrnuje obce: Aš, Františkovy Lázně, Hranice, Cheb, Krásná, Lázně Kynžvart, Libá, Luby, Mariánské Lázně, Skalná, Vlkovice.

Regionální rozvojová agentura Egrensis (RRAE) je zájmové sdružení právnických osob, založené 12. června 1998. Jejimi zakladateli byly Euregio Egrensis (zájmové sdružení obcí a měst), Regionální hospodářská komora Západ (sdružení OHK Cheb a OHK Tachov), Okresní agrární komora Karlovy Vary, Okresní agrární komora Sokolov a Ekonomická fakulta Cheb Západočeské university v Plzni. Současné složení členské základny je 33% Karlovarský kraj, 33% Euregio Egrensis, 33% podnikatelské subjekty a 1% Fakulta ekonomická ZČU.

V letech 1999 – 2001 se RRAE zúčastnila tvorby základních rozvojových dokumentů Karlovarského kraje. Byly to Regionální operační program pro NUTS II Severozápad, Strategie regionálního rozvoje budoucího Karlovarského kraje a Program rozvoje Karlovarského kraje. V rámci svých dalších aktivit uzavřela RRAE smlouvu o ustavení a činnosti Regionálního informačního místa agentury CzechInvest a smlouvu na činnost regionálního koordinátora České centrály cestovního ruchu. Ve spolupráci s CzechInvestem hledá RRAE možnosti získání zahraničních investorů do Karlovarského kraje. Kromě výše uvedených činností se RRAE soustředí na několik prioritních oblastí. Především je to rozvoj malého a středního podnikání a rozvoj cestovního ruchu a lázeňství. Na tyto priority agentura zaměřuje svoji poradenskou činnost. V součinnosti s hospodářskými a agrárními komorami agentura prohlubuje kontakty s podnikatelskými subjekty na německé straně hranic. Další oblastí je pomoc menším městům, obcím a mikroregionům při tvorbě rozvojových dokumentů.

Mimořádný význam zejména z hlediska seznámení se s procedurami a postupy v oblasti regionálního rozvoje Evropské unie má pro agenturu zabezpečování činnosti Sekretariátu Programu 98 Fondu malých projektů Phare CBC a Programu 99 a 2000 Společného fondu malých projektů Phare CBC. Získané zkušenosti budou využity v rámci pomoci EU z předstrukturálních fondů (Phare II, ISPA a SAPARD). Postupným přechodem z menších projektů na větší by agentura měla být časem schopna zadministrovat i velké projekty, které rozsahem odpovídají běžně realizovaným projektům v členských zemích EU (v rámci strukturálních fondů).

V celém regionu chce RRAE vystupovat jako zdroj cenných informací pro podnikatelský sektor a pro místní samosprávu. Základem by měl být Regionální informační systém, který agentura za pomoci Centra pro regionální rozvoj při Ministerstvu místního rozvoje spravuje. Vzhledem k možnosti přístupu k informacím o Evropské unii bude agentura publikační činností v regionálním tisku napomáhat ke zvyšování informovanosti o EU.

7.3 Vnější vztahy

V rámci **koncepce vnějších vztahů** Karlovarského kraje je věnována zvláštní pozornost spolupráci Karlovarského kraje se zahraničím. Geografická poloha kraje při hranici s Bavorskem a Saskem v první řadě vybízí spolupracovat s partnery na opačné straně hranice. V bavorsko – českém pohraničí vznikala po otevření železné opony četná opatření pro rozvoj sousedských vztahů. Ze strany státu byly položeny základy již na počátku 90. let díky přeshraničním rozvojovým konceptům: Trojúhelník Bavorsko-Čechy-Sasko; Střední bavorsko-české pohraničí; Bavorský les-Šumava-Mühlviertel. Hlavní myšlenkou při vypracování rozvojových konceptů byla partnerská spolupráce mezi Bavorskem a Českou republikou, včleněny byly také Horní Rakousko a Sasko.

Jedním z realizovaných projektů je projekt „Dobré sousedství v česko-bavorském pohraničí“, který vznikl za účelem budování a udržování sousedských vztahů, výměny zkušeností, informací, realizace různých projektů a setkání. Jako první dílčí projekt byl realizován projekt „Česko-bavorská výměna v oblasti mateřských škol“.

Vedle činnosti Euregií a v mnoha případech jimi podpořené vznikly v minulých letech početné přeshraniční kontakty a opatření. Rozvinuly se většinou na základě velkého osobního angažmá zúčastněných a často už existují mnoho let. Jako příklady uvádíme rozmanité vztahy mezi universitami v pohraničí, kdy dochází k výměně vyučujících a studentů, k organizaci společných přednášek, ke společným výzkumným projektům a k poskytování stipendií. Na mnoha středních školách v pohraničí jsou organizovány výměnné pobyty studentů, návštěvy školních tříd nebo vzájemné hospitace učitelů. Bavorské hospodářské komory navazovaly v pohraničí již brzy po otevření železné opony kontakty v Česku a kooperují s různými partnery v Česku. Podporují přeshraniční

aktivity mimo jiné pomocí informačních akcí, výstav, mezikulturních školení nebo individuální nabídky poradenství. Na mnoha místech jsou pořádány setkání a společné akce prostřednictvím sportovních, hudebních a dalších spolků z Česka a Bavorska.

Dobrá spolupráce je především závislá na náladě v pohraničí a kvalitě sousedských vztahů. Zvláštní příspěvek ke zlepšení postoje k sousedům a k větší otevřenosti vůči sousedům přinášejí projekty, při kterých jsou společně aktivní obyvatelé na obou stranách hranice. Pro start a provedení projektů často chybí nutné informace o správních postupech, zákonných rámcových podmínkách, možných partnerech či možnostech finanční podpory. Také v některých oblastech stále ještě existují předsudky a výhrady, jež mají příčinu např. v částečně negativních zprávách v médiích, ale jsou také podmíněny rozdíly životní úrovně v pohraničí a pozdějším působením historických událostí. Dále potíže s jazykovým porozuměním někdy zatěžují přeshraniční spolupráci. Zatímco právě mladí Češi vidí často nutnost a šanci v učení němčiny jako jedné z řečí EU, je zájem Němců o češtinu nepatrný. Tyto výsledky se opírají o výzkum, který byl proveden v roce 2001 z pověření Bavorského státního ministerstva pro zemský rozvoj a životní prostředí.